

ИЗВЈЕШТАЈ
о стању у сектору осигурања Републике Српске
за период од 01.01.2011. до 31.12.2011. године

Број: УО-10/12
Датум: 05. јун 2012. године

*Бања Лука,
јун 2012. године*

С А Д Р Ж А Ј

УВОДНА РИЈЕЧ	3
1. СТРУКТУРА СЕКТОРА	5
1.1. Друштва за осигурање	5
1.1.1. Структура власништва	5
1.1.2. Људски ресурси	6
1.2. Посредници у осигурању	7
1.3. Заштитни фонд Републике Српске	7
1.4. Овлашћени актуари	8
1.5. Омбудсман у осигурању	8
2. ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА	9
2.1. Показатељи развијености тржишта осигурања	9
2.2. Структура портфеља	12
2.3. Тржишна структура и концентрација	15
3. БИЛАНСНА СТРУКТУРА	17
3.1. Биланс стања	17
3.2. Биланс успјеха	21
4. ФИНАНСИЈСКИ И ТЕХНИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ СТАЊА У СЕКТОРУ	24
4.1. Испуњавање захтјева адекватности капитала	24
4.2. Обрачун и покривеност техничких резерви прописаним облицима активе	25
4.2.1. Укупно обрачунате техничке резерве	25
4.2.2. Обрачун и средства за покриће техничких резерви друштава за неживотно осигурање	26
4.2.3. Обрачун и средства за покриће техничких резерви друштава за животно осигурање	28
4.3. Компаративни преглед односа кључних показатеља	30
4.4. Показатељи штета	31
4.4.1. Исплаћени одштетни захтјеви	31
4.4.2. Ефикасност у рјешавању одштетних захтјева	32
4.5. Технички резултат	33
4.6. Рацио штета, рацио трошкова и комбиновани рацио	34
4.7. Показатељи рентабилност имовине и рентабилности властитих средстава	34
4.8. Остали показатељи пословања	35

УВОДНА РИЈЕЧ

Извјештај о стању сектора осигурања у Републици Српској за 2011. годину, припремљен је у складу са чланом 9. Закона о друштвима за осигурање, а на основу анализе годишњих финансијских извјештаја, актуарских извјештаја, извјештаја независних ревизора као и других извјештаја, које друштва за осигурање, у складу са прописима, достављају Агенцији за осигурање Републике Српске (у даљем тексту: Агенција).

И поред продуженог дјеловања економске кризе на привредни систем РС у 2011. години, сектор осигурања је сачувао стабилност. Тржиште осигурања у РС је неразвијено у односу на европске стандарде и показатеље, али је евидентно континуирано побољшање основних параметара. Најважније карактеристике сектора у протеклој години могу се резимирати у слиједећем:

- успостављен је адекватан регулаторни и надзорни оквир,
- по вриједности активе, сектор осигурања заузима треће мјесто, после банака и инвестиционих фондова,
- тржиште обухвата широку структуру учесника (друштва за осигурање, различити облици посредника, заштитни фонд, Омбудсман у осигурању, овлашћени актуари),
- настављен је, мада успоренијим темпом, раст обрачунате премије,
- животно осигурање биљежи стални надпросјечни раст,
- континуирано се побољшава структура премије у корист необавезних врста осигурања,
- остварен је позитиван финансијски резултат на нивоу сектора,
- повећана је вриједност активе,
- техничке резерве расту брже од премије, а побољшана је и структура улагања за њихово покриће,
- обезбијеђени су захтјеви адекватности капитала на нивоу сектора,
- обезбијеђена је прописана покривеност 50% минималног гарантног фонда код свих друштава за осигурање,
- успостављена је интерна ревизија у друштвима за осигурање и други облици интерне контроле,
- повећан је број запослених и
- развијени су нови начини комуникације и заштите права и интереса осигураника и корисника осигурања.

У 2011. години предузете су бројне и разноврсне надзорне мјере (што је приказано у Извјештају о раду Агенције за 2011. годину), са циљем да се пословање друштава за осигурање усклади са прописаним захтјевима капиталне адекватности, солвентности и ликвидности. Још увијек поједина друштва за осигурање нису обезбиједила пуну усклађеност са свим регулаторним захтјевима, што ће условити интензивнији надзор у 2012. години.

Уређење тржишта обавезног осигурања од аутоодговорности је континуирани задатак Агенције, али захтјева укључивање и других институција (МУП, Пореска управа). Премија осигурања од аутоодговорности у РС достигла је ниво од 89 милиона КМ и представља око 67% од укупно обрачунате премије. Штете исплаћене по основу ово врсте осигурања континуирано расту и у посљедње двије године износе у просјеку око 27 милиона КМ. Због тога су тешкоће и пропусти у примјени премијског система

осигурања од аутоодговорности од посебног значаја за стабилно функционисање цијелог сектора осигурања у РС. Проблеми са којима се суочава тржиште обавезног осигурања од аутоодговорности у РС, карактеристични су и за већину транзицијских земаља, посебно оних гдје је у структури портфеља значајно заступљена ова врста осигурања, што се може видјети из извјештаја надзорних органа тих земаља.

Идентификовани проблеми у постојећем премијском систему осигурања од аутоодговорности у РС, достигнути степен развијености тржишта осигурања и обавезе усклађивање са директивама ЕУ, преузете у оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању, указују на потребу да се размотри могућност либерализације цијена у осигурању од аутоодговорности.

Успостављање јединственог, отвореног и конкурентног тржишта, резултирало је да све земље у ЕУ прихвате систем слободног формирања цијена у обавезном осигурању од аутоодговорности. За тржиште осигурања у РС од посебног значаја ће бити пуно усклађивање домаћег законодавства са директивом Motor Insurance Directive 2009/103/ЕС, према којој су уједначена правила у области осигурања од аутоодговорности у цијелој ЕУ. Евидентан је позитиван утицај и на друге земље, које нису чланице, али су у своја законодавства уградиле значајан дио одредби (БиХ, Србија, Македонија, Албанија).

Дерегулација односно либерализација тарифа (цијена) осигурања од аутоодговорности представља природан слијед у развоју тржишта осигурања и дефинитивно је један од кључних изазова за тржиште осигурања у РС. Међутим, за ефикасану и успјешну транзицију са регулисаних на слободно формиране тарифе, неопходно је испунити одређене предуслове. У супротном, имајући у виду недовољну развијеност домаћег тржишта осигурања, ограничене финансијске, организационе и стручне капацитете појединих друштава за осигурање, те ниску финансијску свијест и едукованост учесника на тржишту осигурања, постоји опасност да овај процес доведе у питање опстанак једног дијела друштава за осигурање, укључујући и друштва са већим тржишним учешћем, нарушавајући тиме укупну стабилност и повјерење у сектор осигурања. Заједнички је интерес свих учесника на тржишту, регулатора и Владе РС да се одржи стабилност домаћег тржишта осигурања, а да се истовремено не спречава фер конкуренција, која ће обезбиједити ефикасно покриће и алокацију ризика и ресурса. У том смислу Агенција је Министарству финансија РС доставила свеобухватну Информацију о условима и могућностима дерегулације цијена у обавезном осигурању од одговорности за моторна возила у РС.

Заштита потрошача (осигураника и других лица корисника осигурања) је сегмент коме се на тржишту осигурања у РС посвећује све више пажње. Једна од битних претпоставки за даљи интензивнији развој тржишта осигурања је подизање нивоа националне финансијске писмености, а у оквиру тога и културе осигурања. У дугорочном је општем економском и социјалном интересу да се све структуре становништва упознају са различитим облицима улагања и штедње, о користима и ризицима који су повезани са различитим врстама осигурања, посебно животног и добровољног пензијског, као алтернативним и допунским облицима обезбјеђења додатних прихода у старости.

Директор,
Божана Шљивар

1. СТРУКТУРА СЕКТОРА

1.1. Друштва за осигурање

На тржишту осигурања Републике Српске у 2011. години пословало је 11 друштава за осигурање, која су према дјелатности осигурања, сједишту и већинском власништву над основним капиталом, представљена у наредној табели:

Табела број 1: Друштва за осигурање

Р.бр.	НАЗИВ ДРУШТВА	СЈЕДИШТЕ	ВЕЋИНСКО ВЛАСНИШТВО
НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ			
1.	Бобар осигурање А.Д.	Бијељина	домаће
2.	Д.Д. Брчко гас осигурање	Брчко	домаће
3.	Дрина осигурање А.Д.	Милићи	домаће
4.	Крајина осигурање А.Д.	Бања Лука	домаће
5.	Микрофин осигурање А.Д.	Бања Лука	домаће
6.	Нешковић осигурање А.Д.	Бијељина	домаће
7.	Осигурање Аура А.Д.	Бања Лука	домаће
8.	Триглав осигурање А.Д.	Бања Лука	страно
ЖИВОТНО И НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ (КОМПОЗИТНА ДРУШТВА)			
9.	Јахорина осигурање А.Д.	Пале	страно
10.	Дунав осигурање А.Д.	Бања Лука	страно
11.	Grawe осигурање А.Д.	Бања Лука	страно

Извор: Централни регистар ХОВ

Од 11 друштава за осигурање, са сједиштем у Републици Српској, 8 је обављало дјелатност неживотног осигурања, а 3 друштва су регистрована као композитна.

У овом извјештајном периоду једном друштву је издата привремена дозвола за проширење дјелатности на послове реосигурања у врстама: осигурање имовине од пожара и осталих природних сила и осигурање од осталих штета на имовини.

Са стањем на дан 31.12.2011. године на подручју РС послује и 9 филијала друштва за осигурање из ФБиХ, а 5 друштва из РС има дозволу за обављање послова осигурања путем филијале у ФБиХ, чиме се обезбјеђује функционисање јединственог економског простора БиХ у дјелатности осигурања.

1.1.1. Структура власништва

Према структури власништва над основним капиталом, у 2011. години 7 друштава је било у већинском домаћем власништву, док су 4 друштва за осигурање била у већинском иностраном власништву. Удио страног капитала у укупном капиталу свих друштава за осигурање је износио 38,74%. На друштва за осигурање са већинским страним капиталом односи се 48% укупне активе и 46% обрачунате премије цијелог сектора. Страни капитал је већински у свим друштвима која обављају животно осигурање и композитним друштвима, те једним друштвом регистрованим за послове неживотног осигурања. Посматрано по домицилним државама већинских иностраних власника, два друштва су у већинском власништву правних и/или физичких лица из

Аустрије, док је по једно друштво у већинском власништву лица из Словеније и Србије. Инострани капитал у сектору осигурања стимулише конкуренцију и развој тржишта осигурања, посебно у сегменту необавезних осигурања, промоцијом нових производа, те доноси нове стандарде у управљању и функционисању друштава за осигурање.

Државно власништво над основним капиталом, према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности-књизи акционара, постоји у Крајина осигурању а.д, и то у проценту од 70,45% (обичне акције) и Осигурању Аура а.д. Бања Лука (приоритетне акције) у проценту од 49,95%. У осталим друштвима нема државног власништва у структури капитала, али у Јахорина осигурању а.д. је евидентирана државна имовина (грађевински објекти) коју ово друштво користи, а што је књижено у ванбилансној евиденцији друштва.

Табела број 2: Власничка структура у друштвима за осигурање

Власништво	Број друштава за осигурање	Учешће у укупном капиталу	Учешће у укупној активи	Учешће у бруто фактурисаној премији
Већинско домаће приватно власништво	6	53,56%	45,07%	48,54%
Већинско домаће државно власништво	1	7,70%	6,25%	4,77%
Већинско страно власништво	4	38,74%	48,68%	46,69%
Укупно	11	100%	100%	100%

Извор: Извјештаји друштава и Централни регистар ХОВ

1.1.2. Људски ресурси

На дан 31.12.2011. године у друштвима за осигурање са сједиштем у Републици Српској било је запослено 1.211 радника. Број и квалификациона структура запослених за период од 2009. до 2011. године представљени су у наредној табели:

Табела број 3: Број и квалификациона структура запослених у друштвима за осигурање

КВАЛИФИКАЦИЈА	Стање на дан 31.12.2009.		Стање на дан 31.12.2010.		Стање на дан 31.12.2011.		ИНДЕКС 2011/10
	број	%	број	%	број	%	
НК	3	0,32	4	0,34	5	0,41	125,00
ПК	1	0,11	2	0,17	2	0,17	100,00
НС	6	0,65	7	0,59	3	0,25	42,86
КВ	53	5,72	85	7,22	81	6,69	95,29
ССС	486	52,43	635	53,95	658	54,34	103,62
ВКВ	15	1,62	12	1,02	8	0,66	66,67
ВШС	103	11,11	102	8,67	99	8,18	97,06
ВСС	242	26,11	307	26,08	336	27,75	109,45
МР	14	1,51	21	1,78	17	1,40	80,95
ДР	4	0,43	2	0,17	2	0,17	100,00
УКУПНО	927	100,00	1.177	100	1.211	100,00	102,89

Извор: Извјештаји друштава

Од 2006. године у друштвима за осигурање стално расте број запослених. Поред запослених у друштвима за осигурање са сједиштем у РС, још 169 радника је

ангажовано у филијалама друштава за осигурање из ФБиХ, која су добила дозволу за обављање послова осигурања у Републици Српској.

Запослене у сектору осигурања чине и посредници у осигурању, те остали запослени у друштвима за посредовање и Заштитном фонду РС.

1.2. Посредници у осигурању

Закључно са 31.12.2011. године у Регистар посредника у осигурању код Агенције уписано је: 129 заступника – физичка лица, од чега су 26 основали предузетничке радње, 6 друштава за заступање и 5 филијала друштава за заступање из ФБиХ. У току је регистрација филијале једног брокерског друштва из ФБиХ. На интернет страници Агенције (www.azors.rs.ba) доступан је извод из регистара посредника у осигурању.

Крајем 2011. године Поште Српске су покренуле поступак за добијање дозволе за посредовање у осигурању, а очекује се да захтјев поднесу и поједине банке и микрокредитна друштва.

1.3. Заштитни фонд Републике Српске

Заштитни фонд Републике Српске је успостављен Законом о обавезном осигурању за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности, као посебно правно лице. Надлежност Заштитног фонда је да покрива штете које претрпе жртве саобраћајних незгода, које не могу бити надокнађене системом обавезног осигурања од аутоодговорности (ако је лице које је одговорно за незгоду непознато и ако је незгоду проузроковало неосигурано возило), као и штете када је против друштва за осигурање из РС покренут поступак посебне ликвидације због стечаја или одузимања дозволе.

Сва друштва за осигурање, која обављају осигурање од аутоодговорности су по Закону чланови Заштитног фонда и имају обавезу уплате доприноса Фонду, сразмјерно оствареној премији осигурања од аутоодговорности.

Укупно остварени приходи Заштитног фонда у 2011. години су износили 1.819.930 КМ и већи су за 4% у поређењу са претходном годином.

У наредној табели се даје преглед рјешавања и исплате одштетних захтјева у 2010. и 2011. години, а који се односе на штете на лицима или имовини у саобраћајним незгодама, из надлежности Заштитног фонда. Просјечна вриједност исплаћеног одштетног захтјева у 2011. године износила је 2.780 КМ.

Табела број 4: Одштетни захтјеви према Заштитном фонду

Одштетни захтјеви	31.12.2010.	31.12.2011.	Индекс
1. Пријављени	469	406	86,57
2. Пренесени из претходног периода	174	172	98,85
3. Укупан број захтјева (1+2)	643	578	89,89
4. Одбијени захтјеви	138	88	63,77
5. Обрађени захтјеви без одбијених	333	410	123,12
6. Број исплаћених захтјева	329	318	96,66
7. Износ исплаћених захтјева КМ	1.138.529	883.890	77,63

Извор: Извјештај Заштитног фонда

1.4. Овлашћени актуари

У складу са међународним стандардима за функционисање сектора осигурања од посебне важности је обезбјеђење адекватног броја професионално оспособљених актуара. На дан 31.12.2011. године у Регистар овлашћених актуара код Агенције било је уписано 18 лица. На интернет страници Агенције (www.azors.rs.ba) доступан је извод из Регистра овлашћених актуара.

Од 2009. године сектор осигурања у овој области у потпуности се ослања на домаће кадровске ресурсе. Основано је Удружење актуара Републике Српске, које је успоставило сарадњу са Међународним удружењем актуара (IAA).

1.5. Омбудсман у осигурању

Агенција се заштитом потрошача бавила непосредно и преко Омбудсмана у осигурању. У извјештајном периоду Канцеларија Омбудсмана за примила је 93 предмета, углавном приговоре, молбе и притужбе осигураника, корисника накнада из осигурања, односно трећих оштећених лица, при чему су доминирали приговори на поступке у исплати накнаде штете из основа аутоодговорности. Детаљнији подаци о резултатима постигнутим у овом сегменту дати су у Извјештају о раду Агенције за 2011. годину.

2. ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА

2.1. Показатељи развијености тржишта осигурања

Укупно обрачуната премија на тржишту осигурања Републике Српске у 2011. години, коју су остварила друштва са сједиштем у Републици Српској, износила је 131.337.488 КМ. У односу на претходну годину, обрачуната премија у 2011. години је већа за 8.729.416 КМ или за 7,12%.

У наредној табели је дат компаративни преглед основних релативних показатеља везаних за премију, којима се мјери степен развијености тржишта осигурања:

Табела број 5: Премија и макроекономски показатељи (у USD)¹

Земља		Премија/број становника			Премија/БДП (%)			Животно/Укупна премија		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
БиХ	Република Српска	60,93	59,43	62,29 ²	1,39	1,46	1,70	5,96	6,62	8,88 ³
	Федерација БиХ	87,94	84,49	77,83 ⁴	2,15	2,23	2,26	17,56	18,16	18,45
Аустрија		2.856,80	2.742,70	2.651,20	5,80	6,00	5,90	45,30	45,05	45,07
Бугарска		178,60	158,40	152,50	2,70	2,50	2,50	13,70	11,88	12,00
Грчка		593,90	581,50	537,90	1,90	2,00	2,00	51,70	52,00	52,07
Мађарска		501,40	398,40	399,70	3,10	3,10	3,00	53,10	50,90	53,44
Румунија		165,00	136,20	122,80	1,80	1,80	1,70	19,80	18,39	19,54
Словенија		1.483,90	1.420,00	1.352,70	5,40	6,00	5,90	31,80	30,36	31,33
Србија		126,10	108,20	99,60	1,90	1,80	1,80	12,20	13,64	15,26
Турска		116,10	105,00	121,60	1,20	1,30	1,30	12,80	14,62	15,54
Хрватска		430,70	401,50	379,20	3,20	2,90	2,80	26,30	26,45	26,58
Чешка		804,40	722,80	752,70	3,50	3,90	4,00	40,60	42,33	46,67

Извор: Статистика тржишта осигурања у БиХ, Републички завод за статистику РС, Федерални завод за статистику, SwissRe

Презентовани подаци показују да је домаћи сектор осигурања, мјерено основним показатељима неразвијен. Однос премије и БДП је знатно нижи у односу на развијена тржишта. Међутим треба имати у виду да међу новим чланицама ЕУ, само код неколико њих (Чешка, Мађарска и Словенија), премија осигурања прелази 3% БДП. Домаће тржиште осигурање заостаје и по параметру премија по становнику. Учешће премије животног осигурања у односу на укупну премију, и поред вишегодишњег динамичног раста, још не достиже ниво просјека транзицијских земаља ЕУ, а далеко је испод просјека свих чланица ЕУ (око 60%).

Разлоге заостајања треба тражити, како у општим економским предусловима (економска и монетарна стабилност, достигнути ниво животног стандарда), тако и у посебним (недостатак културе осигурања, низак ниво финансијске писмености становништва). У наредном периоду треба размотрити могућности да се порески подстакне животно осигурање, те припремити дугорочну стратегију опште финансијске едукације. У наставку се даје преглед обрачунате премије по друштвима за осигурање:

¹У вријеме израде овог извјештаја није била доступна компаративна статистика за 2011. годину.

²Премија за обрачун просјечне премије по глави становника у РС израчуната је на следећи начин: (Укупна премија друштва из РС – Премија филијала друштва из РС у ФБиХ + Премија филијала друштва из ФБиХ у РС).

³Приликом обрачуна учешћа премије животног осигурања у укупној премији узета је у обзир и премија за животно осигурање филијала друштва из ФБиХ.

⁴Премија за обрачун просјечне премије по глави становника у ФБиХ обрачуната је аналогно обрачуну истог показатеља за РС, а на бази расположивих података Федералног завода за статистику.

Табела број 6: Обрачунате премије по друштвима у периоду 2008-2011. година

НАЗИВ ДРУШТВА У РС	I-XII 2008.		I-XII 2009.		I-XII 2010.		I-XII 2011.		ИНДЕКС 2011/10	
	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%		
НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА										
1 Бобар осигурање А.Д.	18.232.459	15,54%	18.662.036	15,55%	15.833.834	12,91%	16.385.739	12,48%	103,49	
2 Д.Д. Брчко гас осигурање	7.990.130	6,81%	8.903.366	7,42%	12.037.773	9,82%	14.357.563	10,93%	119,27	
3 Граве осигурање А.Д.							13.885	0,01%		
4 Дрина осигурање А.Д.	12.449.149	10,61%	11.958.700	9,97%	13.623.239	11,11%	14.066.545	10,71%	103,25	
5 Дунав осигурање А.Д.	20.993.957	17,89%	19.187.007	15,99%	15.973.747	13,03%	16.959.804	12,91%	106,17	
6 Јахорина осигурање А.Д.	17.788.745	15,16%	22.160.656	18,47%	24.164.683	19,71%	23.882.905	18,18%	98,83	
7 Крајина осигурање А.Д.	7.898.259	6,73%	7.361.771	6,14%	6.706.856	5,47%	6.261.282	4,77%	93,36	
8 Микрофин осигурање А.Д.	816.976	0,70%	1.528.633	1,27%	2.219.659	1,81%	2.762.059	2,10%	124,44	
9 Нешковић осигурање А.Д.	12.916.734	11,01%	12.270.446	10,23%	11.718.359	9,56%	11.508.564	8,76%	98,21	
10 Осигурање Аура А.Д.	1.631.681	1,39%	1.739.437	1,45%	1.802.871	1,47%	4.668.895	3,55%	258,97	
11 Триглав осигурање А.Д.	9.644.604	8,22%	8.260.452	6,88%	9.599.224	7,83%	10.181.881	7,75%	106,07	
УКУПНО НЕЖИВОТНА РС	110.362.693	94,04%	112.032.504	93,38%	113.680.244	92,72%	121.049.122	92,17%	106,48	
ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА										
1 Граве осигурање А.Д.	6.998.819	5,96%	7.947.851	6,62%	8.566.272	6,99%	9.429.328	7,18%	110,08	
2 Дунав осигурање А.Д.					65.050	0,05%	293.423	0,22%	451,07	
3 Јахорина осигурање А.Д.					296.506	0,24%	565.615	0,43%	190,76	
УКУПНО ЖИВОТНА РС	6.998.819	5,96%	7.947.851	6,62%	8.927.828	7,28%	10.288.365	7,83%	115,24	
УКУПНА ПРЕМИЈА РС	117.361.512	100,00%	119.980.355	100,00%	122.608.072	100,00%	131.337.488	100,00%	107,12	

Извор: Извјештаји друшта

Графикон број 1: Остварена премија/по друштвима за осигурање

Извор: Извјештаји друштава

Осам друштава је у 2011. години у односу на претходну годину остварило пораст премије, док је код три друштва забиљежено смањење премије.

У 2011. години учешће у укупној премији на тржишту осигурања Републике Српске су оствариле и филијале друштава за осигурање из Федерације БиХ, и то у износу од 22.209.130 КМ, што представља 14,46% у односу на укупну премију од 153.546.618 КМ. У наставку овог Извјештаја користиће се искључиво подаци и показатељи о друштвима за осигурање из Републике Српске, а у наредној табели се даје само преглед премије филијала друштава из ФБиХ на тржишту осигурања у РС у 2011. години:

Табела број 7: Обрачунате премије по филијалама друштава из ФБиХу 2011.години

ФИЛИЈАЛЕ ДРУШТАВА ЗА ОСИГУРАЊЕ ИЗ ФБиХ КОЈЕ ПОСЛУЈУ У РС	І-ХІ 2011. ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	УДИО У УКУПНОЈ ПРЕМИЈИ
НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА ФБиХ		
1. Bosna-Sunce osiguranje d.d.	1,373,675	6.19%
2. Camelija osiguranje d.d.	132,519	0.60%
3. Croatia osiguranje d.d.	862,919	3.89%
4. Euroherc osiguranje d.d.	3,473,435	15.64%
5. SARAJEVO osiguranje	3,548,083	15.98%
6. Merkur BH osiguranje	140,390	0.63%
7. Osiguranje VGT д.д.	1,350,579	6.08%
8. UNIQA osiguranje д.д.	3,282,387	14.78%
9. Зовко осигурање д.д.	2,544,838	11.46%
УКУПНО НЕЖИВОТНА ФБиХ	16,708,825	75.23%
ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА ФБиХ		
1. Croatia osiguranje d.d.	34,979	0.16%
2. Merkur BH osiguranje д.д.	4,394,354	19.79%
3. UNIQA osiguranje д.д.	1,070,972	4.82%
УКУПНО ЖИВОТНА ФБиХ	5,500,305	24.77%
УКУПНА ПРЕМИЈА ФБиХ	22,209,130	100.00%

Извор: Извјештаји филијала друштава

У структури премије филијала друштва за осигурање из ФБиХ, 25% чини премија животног осигурања.

2.2. Структура портфела

У следећој табели је представљена структура обрачунате премије према врстама осигурања у периоду 2008. до 2011. године, с тим да се категорија «остало» односи на 13 група неживотних осигурања, које у укупној премији појединачно учествују испод једног процента.

Табела број 8: Обрачуната премија према врстама осигурања (у КМ)

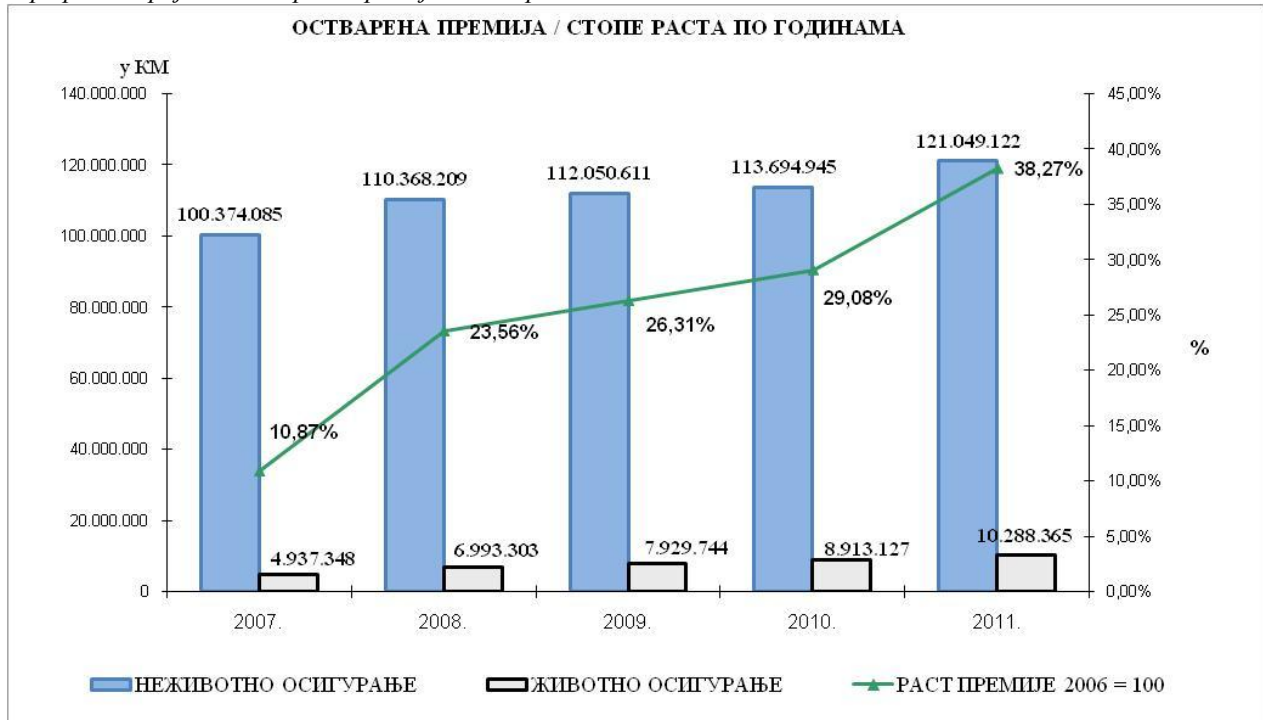
Врста осигурања	2008.		2009.		2010.		2011.		Индекс 2011/10
	Износ	Удио (%)	Износ	Удио (%)	Износ	Удио (%)	Износ	Удио (%)	
Осигурање незгоде	7.287.487	6,21	6.889.835	5,74	6.992.017	5,70	7.899.427	6,01	112,98
Осигурање возила која се крећу по копно осим шинских	8.529.679	7,27	8.159.199	6,80	8.648.264	7,05	9.329.989	7,10	107,88
Осигурање имовине од пожара и природних сила	5.771.319	4,92	5.686.560	4,74	5.496.520	4,48	5.786.226	4,41	105,27
Осигурање осталих штета на имовини	4.581.902	3,90	4.399.566	3,67	6.261.799	5,11	6.969.933	5,31	111,31
Осигурање од одговорности за м/в	82.697.958	70,46	85.529.243	71,29	84.611.974	69,01	89.149.366	67,88	105,36
Остало	1.499.864	1,28	1.386.210	1,16	1.684.369	1,37	1.914.181	1,46	113,64
Укупно неживотна	110.368.209	94,04	112.050.611	93,39	113.694.945	92,73	121.049.122	92,17	106,47
Животно осигурање	6.993.303	5,96	7.929.744	6,61	8.913.127	7,27	10.288.365	7,83	115,43
Укупно	117.361.512	100,00	119.980.355	100,00	122.608.072	100,00	131.337.488	100,00	107,12

Извор: Извештаји друштава

Од укупно обрачунате премије у 2011. години, на неживотно осигурање односило се 121.049.122 КМ или 92,17%. Обрачуната премију животног осигурања износила је 10.288.365 КМ или 7,83%. У односу на претходну годину, обрачуната премија неживотних осигурања је порасла за 6,47%, а премија животних осигурања за 15,43%. Од 2006. године, од када се прати и објављује званична статистика, премија животног осигурања континуирано биљежи изнадпросјечан раст, номинално је удвостручена, а учешће у структури премије је такође два пута веће.

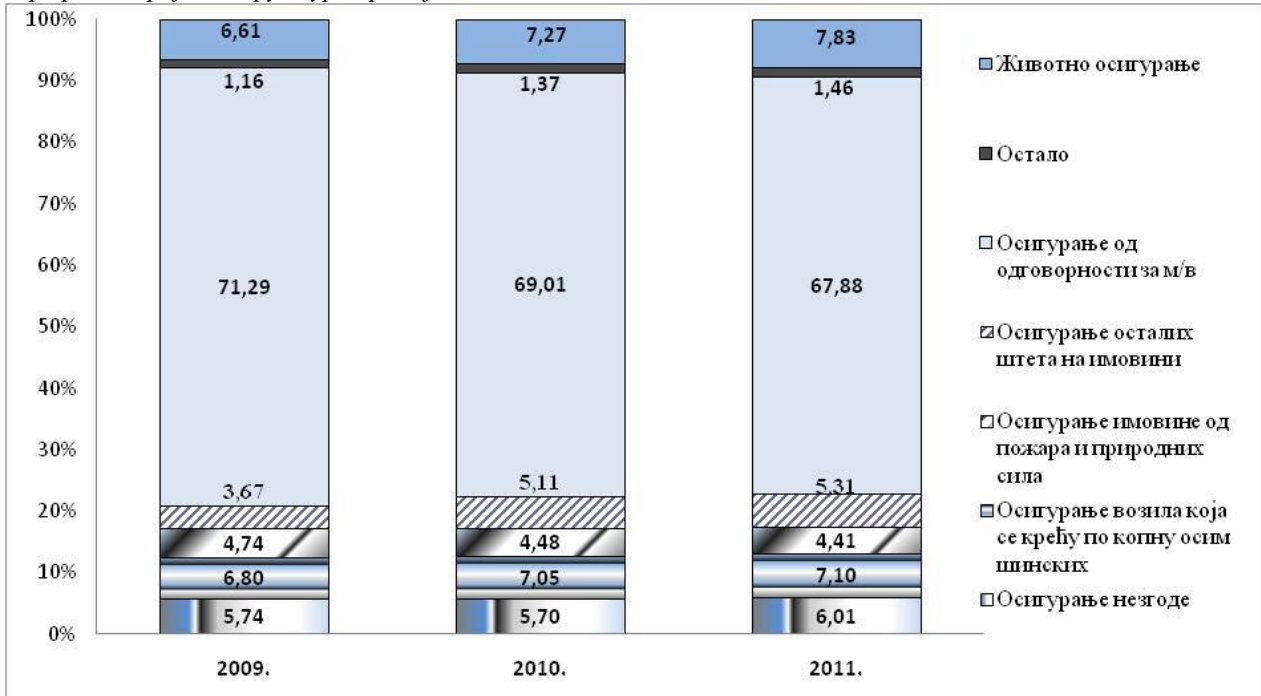
У наставку се даје низ графичких илустрација структуре бруто премије у РС.

Графикон број 2: Остварена премија/стопа раста по годинама

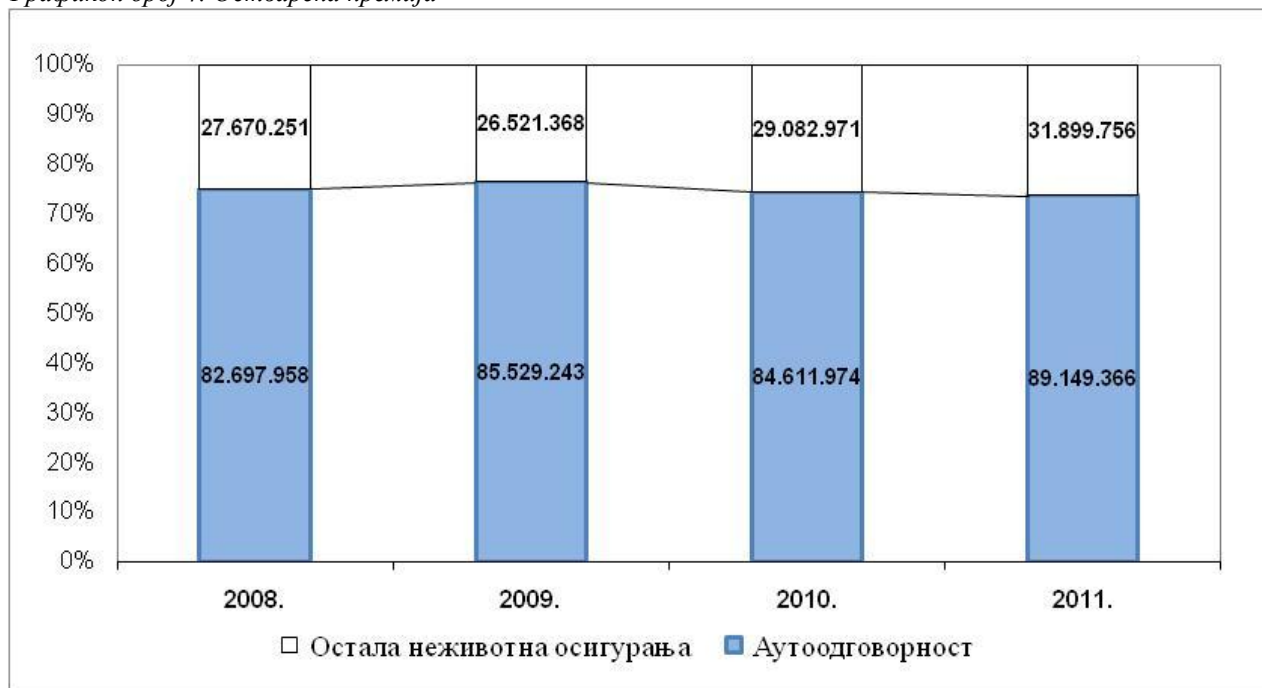
Извор: Извјештаји друштава

Графикон број 3: Структура премија

Извор: Извјештаји друштава

Графикон број 4: Остварена премија

Извор: Извјештаји друштава

Као што се види из података о апсолутним износима и графичког приказа релативних односа, структура премије се постепено мијења, и то у позитивном смислу. На осигурање од аутоодговорности у 2008. години односило се 70,46% укупне премије, док у 2011. години тај проценат износи 67,88%. Што је тржиште осигурања неразвијеније, то више доминирају различити облици обавезног осигурања, као што је у овом случају осигурање од аутоодговорности.

У наредној табели налазе се подаци о учешћу обавезног и необавезног осигурања у укупно обрачунатој премији за претходне четири године:

Табела број 9: Удио обавезног и необавезног осигурања у укупно обрачунатој премији

Врста осигурања	2008. у KM	Удио (%)	2009. у KM	Удио (%)	2010. у KM	Удио (%)	2011. у KM	Удио (%)	Индекс 2011/10
Обавезно	89.988.792,82	76,68%	92.424.071,14	77,03%	91.634.412	74,74%	97.064.333	73,90%	105,93
Необавезно	27.372.719,26	23,32%	27.556.283,72	22,97%	30.973.660	25,26%	34.273.155	26,10%	110,65
УКУПНО	117.361.512,08	100,00%	119.980.354,86	100,00%	122.608.072	100,00%	131.337.488	100,00%	107,12

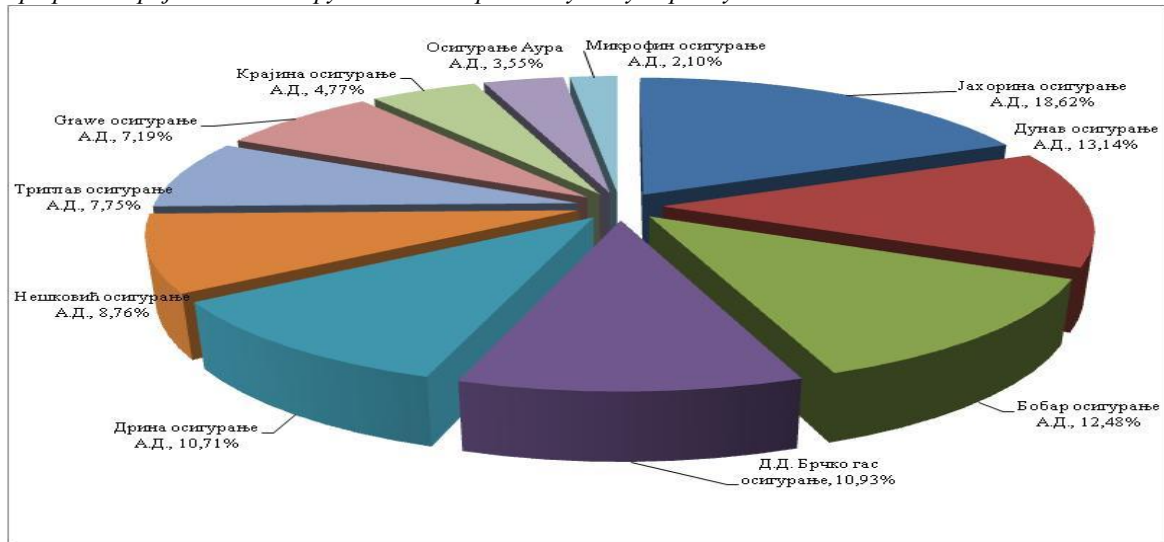
Извор: Извјештаји друштава

Посматрани период карактеришу позитивне тенденције у виду сталног пораста премије, иако успореног због економске кризе, те промјене структуре премије у корист необавезних осигурања.

2.3. Тржишна структура и концентрација

У наредном графикону приказано је тржишно учешће друштава за осигурање у 2011. години.

Графикон број 5: Учешће друштава на тржишту РС у периоду I-XII 2011. године

Извор: Извјештаји друштава

У слиједећем прегледу дат је степен концентрације тржишта осигурања у РС по реер групама. У односу на претходну годину повећано је укупно учешће у премији и број друштва за осигурање из групе до 5% и у групи од 10% до 15%. Супротно се десило са друштвима из групе 5%-10%.

Табела број 10: Учешће друштава у укупној премији према реер групама

Учешће	Учешће друштава из РС у укупној премији према реер групама							
	2008.		2009.		2010.		2011.	
	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање
до 5%	2,09	2	2,72	2	3,28	2	10,43	3
5-10%	27,72	4	37,03	5	39,66	5	23,71	3
10-15%	21,61	2	10,23	1	37,11	3	47,25	4
преко 15%	48,58	3	50,02	3	19,95	1	18,62	1

Извор: Извјештаји друштава

Herfindahl Hirschman-ов индекс представља такође мјеру концентрације тржишта и израчунава се као збир квадрата појединачног учешћа сваког друштва за осигурање у односу на остварену премију. Овај индекс узима у обзир релативну величину и расподјелу друштава на тржишту, те уколико је тржиште монополистичко, постоји и већа тржишна концентрација, и наравно мања конкуренција. Индекс се повећава уколико се смањује број друштава учесника на тржишту, а у исто вријеме разлика у величини међу њима је све већа. Уколико би постојало само једно друштво које се бави осигурањем, индекс би износио 10.000 (учешће на тржишту 100%, односно индекс је $100 \cdot 100 = 10.000$). У супротно случају, уколико би било много друштава са сразмјерно ниским учешћем, око 0%, индекс би био близу 0, што би указивало да на тржишту постоји савршена конкуренција. Ако је Herfindahl

Hirschman-ov indeks између 1.000 и 1.800 сматра се да на тржишту постоји умјерена концентрација, а управо оваква умјерена концентрација карактерише тржиште осигурања Републике Српске у 2011. години. Herfindahl Hirschman-ov индекс у 2011. години износи 1.137 поена, што је у односу на 2010. годину мање за 50 поена.

3. БИЛАНСНА СТРУКТУРА

На основу достављених финансијских извјештаја друштава за осигурање за 2011. годину у наставку се даје упоредни приказ и анализа основних билансних позиција за 2010. и 2011. године.

3.1. Биланс стања

У слиједећој табели се даје скраћена шема активе збирног биланса стања за сва друштва:

Табела број 11: Актива – укупно за сва друштва

(у КМ)

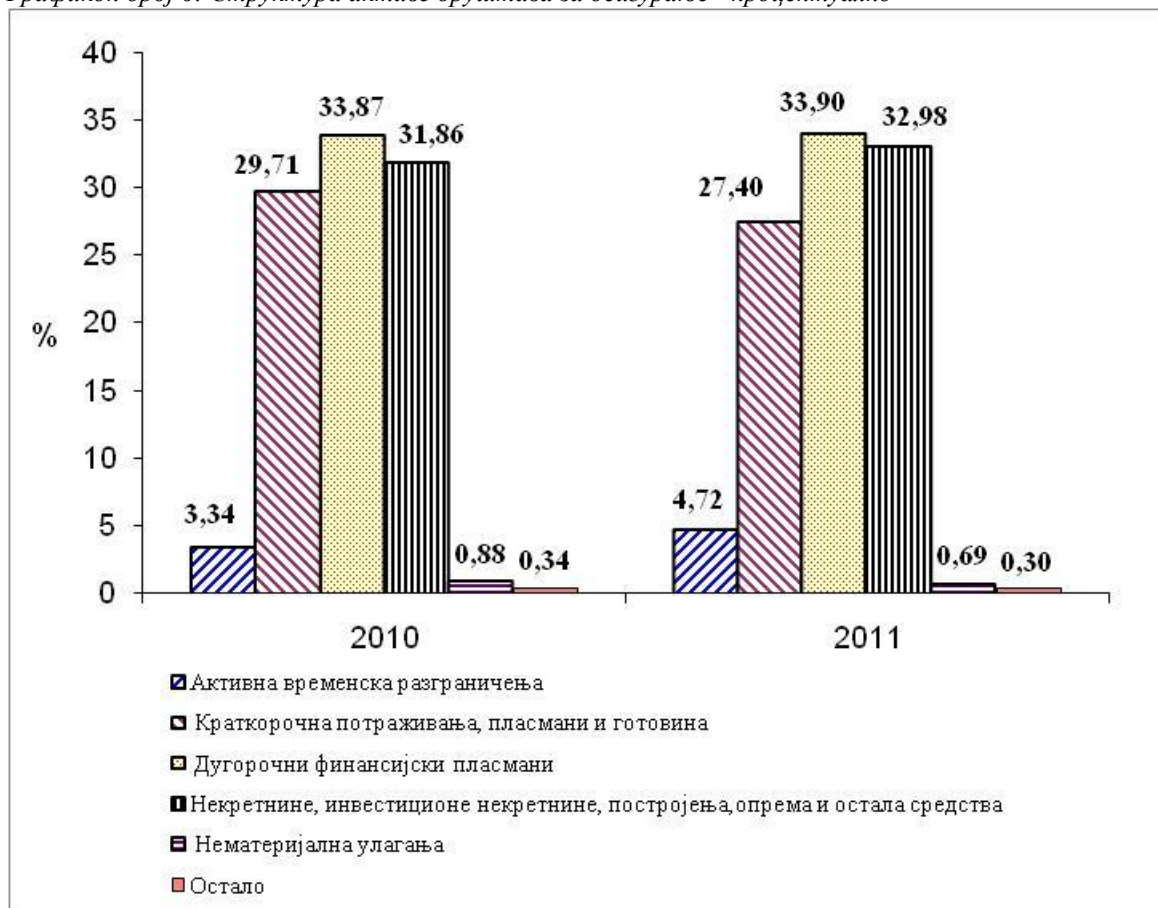
А К Т И В А	31.12.2010. година		31.12.2011. година		Индекс 2011/10
	износ	%	износ	%	
А. СТАЛНА ИМОВИНА(I+II+III+IV)	163.564.397	66,72	174.345.270	67,65	106,59
I Нематеријална улагања	2.152.008	0,88	1.779.686	0,69	82,70
II Некретнине, инвестиционе некретнине, постројења, опрема и остала средства (1+2+3)	78.109.372	31,86	84.989.402	32,98	108,81
1. Земљиште, грађевински објекти, постројења и опрема	47.644.808	19,43	49.735.852	19,30	104,39
2. Инвестиционе некретнине	27.393.519	11,17	31.922.775	12,39	116,53
3. Основна средства у припреми и остала основна средства	3.071.045	1,25	3.330.775	1,29	108,46
III Дугорочни финансијски пласмани (1+2)	83.046.578	33,87	87.378.795	33,90	105,22
1. Учешће у капиталу зависних, придружених и осталих правних лица и дугорочни финансијски пласмани матичним, зависним и осталим повезаним правним лицима	3.670.353	1,50	9.475.605	3,68	258,17
2. Дугорочни финансијски пласмани у земљи и иностранству, финансијска средства која се држе до рока доспијећа, финансијска средства расположива за продају и остали дугорочни финансијски пласмани	79.376.225	32,38	77.903.190	30,23	98,14
IV Одложена пореска средства	256.439	0,10	197.387	0,08	76,97
Б. ТЕКУЋА ИМОВИНА (I+II+III)	81.595.912	33,28	83.371.592	32,35	102,18
I Залихе, стална средства и средства обустављеног пословања намијењена продаји	524.679	0,21	504.701	0,20	96,19
II Краткорочна потраживања, пласмани и готовина	72.826.241	29,71	70.620.426	27,40	96,97
1. Потраживања по основу премије, учешћа у накнади штета и остали купци	7.763.314	3,17	9.973.378	3,87	128,47
2. Остала потраживања	9.463.758	3,86	3.755.448	1,46	39,68
3. Краткорочни финансијски пласмани	42.879.574	17,49	43.459.000	16,86	101,35
4. Готовина	12.718.355	5,19	13.428.994	5,21	105,59
5. Порез на додатну вриједност	1.240		3.606	0,00	290,81
III Активна временска разграничења	8.184.899	3,34	12.166.473	4,72	148,65
ПОСЛОВНА АКТИВА (А+Б)	245.160.309	100	257.716.862	100	105,12
ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	4.770.211		4.212.675		88,31
УКУПНА АКТИВА	249.930.520		261.929.537		104,80

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне активе друштава за осигурање у Републици Српској са стањем на дан 31.12.2011. године износила је 257.716.862 КМ и у односу на стање на дан 31.12.2010. године увећана је за 5,12%.

У наредном графичком приказу је представљена структура активе за период 2010. и 2011. године.

Графикон број 6: Структура aktive друштава за осигурање - процентуално

Извор: Биланси стања друштава

Из наведене скраћене шеме и графичког приказа биланса видљиво је да структуру пословне active у 2011. години чине: стална имовина са учешћем од 67,65% и текућа имовина са 32,35%. У структури пословне active у односу на 2010. годину дошло је до повећања номиналне вриједности сталне имовине за 6,59% и текуће имовине за 2,18%. Процент учешћа сталне имовине је порастао, а текуће се смањило за 0,93%. Иако није било значајнијих промјена у основној структури active, забиљежене су промјене на неким позицијама, а што ће бити обрађено у наставку.

Пораст сталне имовине резултат је раста позиције- некретнине, инвестиционе некретнине, постројења, опреме и остала средства за 8,81%, те позиције-дугорочни финансијски пласмани за 5,22%. У оквиру дугорочних финансијских пласмана значајно је напоменути да је дошло до повећања позиције-учешће у капиталу зависних, придружених и осталих правних лица и дугорочни финансијски пласмани повезаним правним лицима. У оквиру сталне имовине забиљежен је пад у односу на 2010.годину на позицији – нематеријална улагања за 17,30% и на позицији –одложена пореска средства за 23,03%.

У оквиру текуће имовине највећи раст остварен је на позицији-потраживања по основу премије, учешћа у накнади штета и остали купци за 28,47% и позицији -порез на додату вриједност за 190,81% (али номинално посматрано ова ставка није значајна). Позиција-остала потраживања, смањења је за 60,32%, а ради се о наплати потраживања на основу судске пресуде код једног друштва и смањења потраживања по основу наплате од повезаних лица код другог друштва, која је услиједила након извршене контроле од стране Агенције.

Потребно је истакнути да је износ активних временских разграничења номинално повећан у односу на прошлу годину за 48,65%. Ради се о промјенама код два друштва за осигурање, што налаже додатну контролу од стране Агенције.

Ванбилансна, како актива, тако и пасива, односи се на државну имовину коју користи Јахорина осигурање а.д. и отписана потраживања Триглав осигурања а.д. Ванбилансна актива, односно пасива, смањена је за 11,63% у односу на претходну годину, а због прекњижавања некретнина из ванбилансне у билансну евиденције.

У наредном прегледу је дат упоредни приказ агрегатних позиција пасиве Биланса стања на нивоу сектора за 2010. и 2011. годину.

Табела број 12: Пасива –укупно за сва друштва

(у КМ)

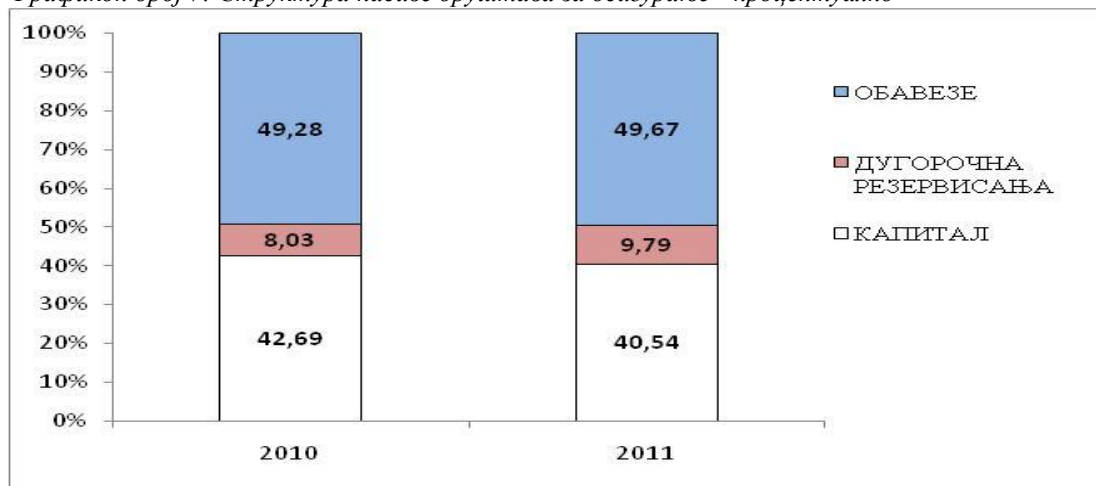
ПАСИВА	31.12.2010. година		31.12.2011. година		Индекс 2011/10
	износ	%	износ	%	
А. КАПИТАЛ	104.657.997	42,69	104.473.553	40,54	99,82
1. Основни капитал	90.424.548	36,88	84.425.148	32,76	93,37
2. Емисиона премија	851.400	0,35	255.268	0,10	29,98
3. Резерве из добитка	4.071.183	1,66	2.211.309	0,86	54,32
4. Ревалоризационе резерве	8.433.908	3,44	8.105.369	3,15	96,10
5. Нереализовани добици по основу финансијских средстава расположивих за продају	5.289.652	2,16	495.085	0,19	9,36
6. Нереализовани губици по основу финансијских средстава расположивих за продају	1.578.646	0,64	1.506.993	0,58	95,46
7. Нераспоређени добитак (8+9)	17.193.204	7,01	17.410.605	6,76	101,26
8. Нераспоређени добитак ранијих година	1.418.405	0,58	2.063.884	0,80	145,51
9. Нераспоређени добитак ове године	15.774.799	6,43	15.346.722	5,95	97,29
10. Губитак до висине капитала (11+12)	20.027.252	8,17	6.922.238	2,69	34,56
11. Губитак ранијих година	17.185.401	7,01	4.951.564	1,92	28,81
12. Губитак текуће године	2.841.851	1,16	1.970.674	0,76	69,34
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	19.681.156	8,03	25.230.133	9,79	128,19
В. ОБАВЕЗЕ (1+2)	120.821.157	49,28	128.013.178	49,67	105,95
1. Дугорочне обавезе	749.550	0,31	500.148	0,19	66,73
2. Краткорочне обавезе и ПВР	120.071.607	48,98	127.513.030	49,48	106,20
2.1. Преносна премија ЖО	3.002.613	1,22	3.278.104	1,27	109,18
2.2. Преносна премија НЖО	57.024.902	23,26	59.826.587	23,21	104,91
2.3. Резервисане штете ЖО	189.376	0,08	271.885	0,11	143,57
2.4. Резервисане штете НЖО	41.782.353	17,04	44.630.592	17,32	106,82
2.5. Друга пасивна разграничења	3.603.466	1,47	4.622.380	1,79	128,28
2.6. Остале краткорочне обавезе	14.468.897	5,90	14.883.483	5,78	102,87
Г. ПОСЛОВНА ПАСИВА	245.160.309	100,00	257.716.862	100,00	105,12
Д. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	4.770.211		4.212.675		88,31
Ђ. УКУПНА ПАСИВА	249.930.520		261.929.538		104,80

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне пасиве друштава за осигурање у Републици Српској на дан 31.12.2011. године је износила 257.716.862 КМ и у односу на вриједност пословне пасиве исказану на дан 31.12.2010. године већа је за 5,12%.

У наредном графичком приказу је представљена структура пасиве за 2010. и 2011. године.

Графикон број 7: Структура пасиве друштава за осигурање - процентуално

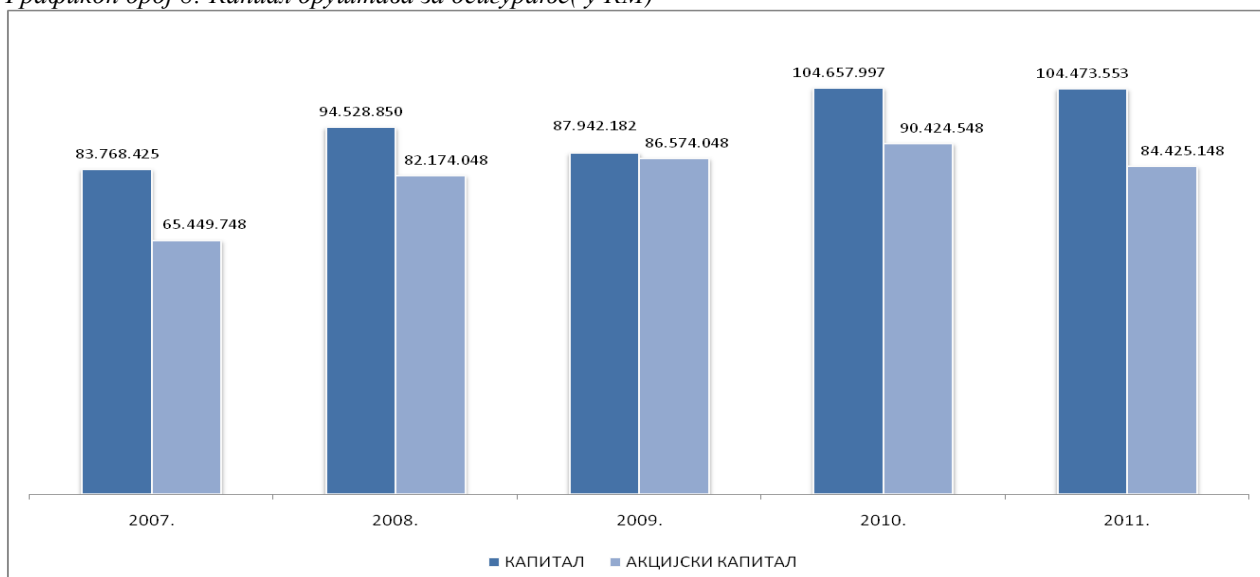

Извор: Биланси стања друштава

Из табеларног прегледа и графичког приказа видљиво је да на дан 31.12.2011. године у структури пословне пасиве није било значајнијих промјена у односу на стање крајем претходне године. У структури пословне пасиве капитал учествује са 40,54%, дугорочна резервисања са 9,79% и обавезе са 49,67%, од којих се највећи дио односи на обавезе по основу резервисања за преносну премију, пријављене штете, као и настале непријављене штете.

Укупни капитал друштава за осигурање незнатно је смањен за 0,18% у односу на претходну годину. Значајнија смањења забиљежена су на појединачним позицијама: емисиона премија, резерве из добитка и нереализовани добитци по основу финансијских средстава расположивих на продају, и то због покрића губитака остварених у претходном периоду, а у складу са законском обавезом. Губитак текуће године мањи је у односу на претходну за 30,66%. Нераспоређена добит текуће године мањи је у односу на претходну годину за 2,71%. У наставку се даје преглед кретања капитала:

Графикон број 8: Капитал друштава за осигурање(у КМ)

Извор: Биланси стања друштава

На позицији дугорочна резервисања остварен је пораст од 28,19% у односу на претходну годину. У оквиру ове позиције дошло је до повећања математичке резерве за 31,27%, што је позитиван дугорочни тренд. Резервисања за накнаде и бенефиције запослених смањене за 36,14% и односе се на једно друштво за осигурање.

Укупне обавезе у посматраном периоду повећане су за 5%, а у структури је дошло до смањења дугорочних обавеза и повећања краткорочних обавеза. Пораст на позицији преносне премије и резервисаних штета (пасивна временска разграничења) износи 6,20%. Имајући у виду кретања дугорочних и осталих краткорочних обавеза, стање задужености сектора осигурања није се значајније промијенило.

3.2. Биланс успјеха

У наредној табели дат је упоредни преглед ставки биланса успјеха за сва друштва за осигурање за 2010. и 2011. годину.

Табела број 13: *Биланс успјеха –укупноза сва друштва (у КМ)*

ПОЗИЦИЈА	31.12.2010.	%	31.12.2011.	%	Индекс 2011/10
	износ		износ		
А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
I - Пословни приходи (1+2+3+4+5+6)	133.255.901	86,07	141.096.554	89,29	105,88
1. Приходи од премије и провизије осигурања, саосигурања, реосигурања и ретроцесија животних осигурања	9.149.203		10.397.797		113,65
2. Приходи од премије и провизије осигурања, саосигурања, реосигурања и ретроцесија неживотних осигурања	112.972.442		118.259.402		104,68
3. Приходи по основу учешћа саосигурања и реосигурања и ретроцесија у накнади штета неживотних осигурања	598.171		1.462.204		244,45
4. Приходи од укидања и смањења резервисања неживотних осигурања	4.421.017		5.222.364		118,13
5. Приходи од поврата пореских и других дажбина и приходи од премија, субвенција, дотација, донација и сл.	4.290		88.068		2052,87
6. Други пословни приходи	6.110.778		5.666.719		92,73
II - Пословни расходи (1+2)	120.158.959	86,24	130.239.498	91,03	108,39
1. Функционални расходи (1.1.+1.2.+1.3.)	60.461.548		65.105.634		107,68
1.1. Расходи за дугорочна резервисања и функционалне доприносе	8.305.187		9.706.834		116,88
1.2. Накнаде штета, уговорених износа и премија саосигурања и реосигурања	1.919.190		2.337.031		121,77
1.3. Накнаде штета и остале накнаде неживотних осигурања	50.237.171		53.061.770		105,62
2. Трошкови спровођења осигурања	59.697.411		65.133.864		109,11
III - Пословни добитак/губитак (I-II)	13.096.942		10.857.056		82,90
Б. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
I - Финансијски приходи	9.242.602	5,97	6.183.315	3,91	66,90
II - Финансијски расходи	511.029	0,37	442.724	0,31	86,63
III - Финансијски добитак/губитак (I-II)	8.731.573		5.740.591		65,75
АБ - Добитак/губитак редовне активности (АIII+БIII)	21.828.515		16.597.647		76,04
В. ОСТАЛИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
I - Остали приходи	9.716.296	6,38	10.437.500	6,61	107,42
II - Остали расходи	18.019.832	12,93	12.184.897	8,52	67,62
III - Добитак/губитак по основу осталих прихода и расхода (I-II)	-8.303.536		-1.747.397		21,04
Г. ПРИХОДИ И РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРИЈЕДНОСТИ ИМОВИНЕ					
I - Приходи од усклађивања вриједности имовине	1.092.629	0,71	2.952	0,00	0,27
II - Расходи од усклађивања вриједности имовине	451.221	0,32	52.268	0,04	11,58
III - Добитак/губитак по основу усклађивања вриједности имовине (I-II)	641.408		-49.316		7,69
Д. ПРИХОДИ ПО ОСНОВУ ПРОМЈЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКЕ ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ГОДИНА	19.845		370		1,86
Ђ. ДОБИТАК /ГУБИТАК ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА (АБ+ВIII+ ГIII+Д)	14.186.232		14.801.304		104,34
Е. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ	1.691.984		1.460.137		86,30
Ж. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ	288.380				0,00
З. НЕТО ДОБИТАК /НЕТО ГУБИТАК ПЕРИОДА (Ђ-Е+Ж)=(З 1-З 2)	12.782.628		13.341.167		104,37
1. Нето добитак текуће године	15.624.480		15.311.842		98,00
2. Нето губитак текуће године	2.841.852		1.970.674		69,34
И. ОСТАЛИ ДОБИЦИ И ГУБИЦИ У ПЕРИОДУ					
I - Добити утврђени директно у капиталу	1.203.407	0,87	298.674	0,19	24,82
II - Губити утврђени директно у капиталу	188.959	0,14	140.307	0,10	74,25
III - Порез на добитак који се односи на остале добитке и губитке			13.310	0,01	
Ј. УКУПАН НЕТО РЕЗУЛТАТ У ОБРАЧУНСКОМ ПЕРИОДУ (З+ИI-ИII-ИIII)	13.797.076		13.486.224		97,75
К. УКУПНИ ПРИХОДИ И ДОБИЦИ (АI+БI+ВI+ГI+Д+Ж+ИI)	154.819.060	100,00	158.019.366	100,00	102,07
Л. УКУПНИ РАСХОДИ И ГУБИЦИ (АII+БII+ВII+ГII+ИII+ИIII)	139.330.000	100,00	143.073.004	100,00	102,69
Љ.УКУПАН БРУТО РЕЗУЛТАТ У ОБРАЧУНСКОМ ПЕРИОДУ (К-Л)	15.489.060		14.946.361		96,50
М. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ (Е)	1.691.984		1.460.137		86,30
Н. УКУПАН НЕТО РЕЗУЛТАТ У ОБРАЧУНСКОМ ПЕРИОДУ (Љ-М)=Ј	13.797.076		13.486.224		97,75

Извори: финансијски извјештаји друштва

Укупни приходи, укључујући све добитке у 2011. години су износили 158.019.366 КМ, што у односу на претходну годину представља повећање за 2,07%.

Пословни приходи друштва остварени по основу премије у 2011. години чине 89,29% укупних прихода и износе 141.096.554 КМ, а већи су за 5,88% у односу на претходну годину. У структури укупних прихода финансијски приходи учествују са 3,91%, остали приходи 6,61%, док је проценат учешће прихода од усклађивања вриједности имовине и добитака утврђених директно у капиталу у укупним приходима незнатан. Финансијски приходи су смањени за 33,10%. Поређење финансијских прихода остварених у 2011. години са оним из 2010. године није реално. Ово због тога што је у 2010. години исказан ванредни финансијски приход код једног друштва за осигурање, по основу судске пресуде, па је то довело до наглог пораста прихода по овом основу у тој години. Остали приходи повећани за 7,42%, а ради се о наплати потраживања за које је извршена исправка у ранијем периоду. Приходе од усклађивања вриједности имовине у прошлој години исказало је само једно друштво, у износу од 1.092.629 КМ, док је у 2011. години на овој позицији исказан незнатан износ.

Укупни расходи друштва, укључујући и све губитке у 2011. години износили су 143.073.004 КМ и у односу на расходе претходне године порасли су за 2,69%. Структуру укупних расхода чине пословни расходи са 91,03% и остали расходи са 8,52%, док је учешће финансијских расхода, расхода од усклађивања вриједности имовине и губитака утврђених директно у капиталу незнатно. Пораст расхода по основу накнада штета, уговорених износа и премија саосигурања и реосигурања износи 21,77%, расходи за дугорочна резервисања и функционалне доприносе повећани су за 16,88%, а трошкови спровођења осигурања за 9,11%. Значајан пад у односу на претходну годину забиљежен је на позицији расходи од усклађивања вриједности имовине, а односи се на обезвређење нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и инвестиционих некретнина код једног друштва и обезвређење дугорочних финансијски пласмана и финансијских средстава расположивих за продају код другог друштва, који процентуално износи 88,42%, али номинално није значајан.

Укупан нето резултат у обрачунском периоду, као разлика укупних прихода и добитака, са једне стране, и укупних расхода и губитака и текућег и одложеног пореза на добит с друге стране, на нивоу свих друштва износи 13.486.224 КМ. Укупан нето резултат који је предмет расподеле износи 13.341.167 КМ, а у њему партиципира десет друштва са оствареним добитком од 15.311.841 КМ, док је једно друштво исказало нето губитак од 1.970.674 КМ.

Наведени подаци су презентовани на основу финансијских извјештаја која су друштва за осигурање доставила у АПИФ. Након тога, у једном друштву за осигурање независни ревизор је у Извјештају о извршеној ревизији финансијских извјештаја за 2011. годину наложио корекцију финансијских извјештаја за период који је био предмет ревизије. До израде овог извјештаја Друштво није доставило кориговане финансијске извјештаје. Наложеном корекцијом добитак сектора осигурања смањено би се за 0,288 мил. КМ, док би се губитак повећао за 1,993 мил. КМ. Нето резултат сектора осигурања након извршене корекције износио би 11,493 мил. КМ.

4. ФИНАНСИЈСКИ И ТЕХНИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ СТАЊА У СЕКТОРУ

4.1. Испуњавање захтјева адекватности капитала

Друштва за осигурање из Републике Српске дужна су континуирано одржавати висину капитала адекватну према обиму и врстама послова осигурања које обављају, односно ризцима којима су изложена у обављању послова осигурања.

Адекватност капиталадруштва за осигурање мјери се у смислу испуњавања прописаних услова, односно капитал друштва за осигурање мора бити најмање једнак маргини солвентности, док гарантни фонд (основни+додатни капитал) мора бити најмање једнак износу 1/3 маргине солвентности или минимално прописаном износу гарантног фонда⁵ Композитна друштва морају одвојено исказивати капиталне услове за групу животних и неживотних осигурања.

Табела број 14: Испуњавање захтјева адекватности капитала (у КМ)

Опис	2010		2011	
	Неживотна осигурања	Животна осигурања	Неживотна осигурања	Животна осигурања
Гарантни фонд (основни + додатни капитал)	64.317.407	10.268.867	69.465.691	10.939.341
Капитал (гарантни фонд - одбитне ставке) ⁶	59.469.407	10.268.867	64.617.691	10.939.341
Минимално прописани износ гарантног фонда (оснивачки капитал)	49.000.000	9.000.000	49.000.000	9.000.000
Маргина солвентности	20.100.840	1.050.123	21.445.278	1.330.644
Више гарантног фонда	15.317.407	1.268.867	20.465.691	1.939.341
Више капитала	39.368.567	9.218.744	43.172.413	9.608.696

Извор: Извјештаји друштава

Укупни капитал (живот и неживот), утврђен у сврху исказивања испуњавања захтјева адекватности капитала, на крају 2011. године износио је 75,5 мил. КМ, односно његово учешће у укупној пасиви износи 28,8%. На ниво сектора исказан је вишак капитала у односу на маргину солвентности у износу од 52,7 мил. КМ, односно капитал је 2,3 пута већи од маргине солвентности⁷. Капитал друштава за неживотно осигурање је 2,01 пута већи од маргине солвентности, док је код друштава за животно осигурање тај однос 7,2 пута већи.

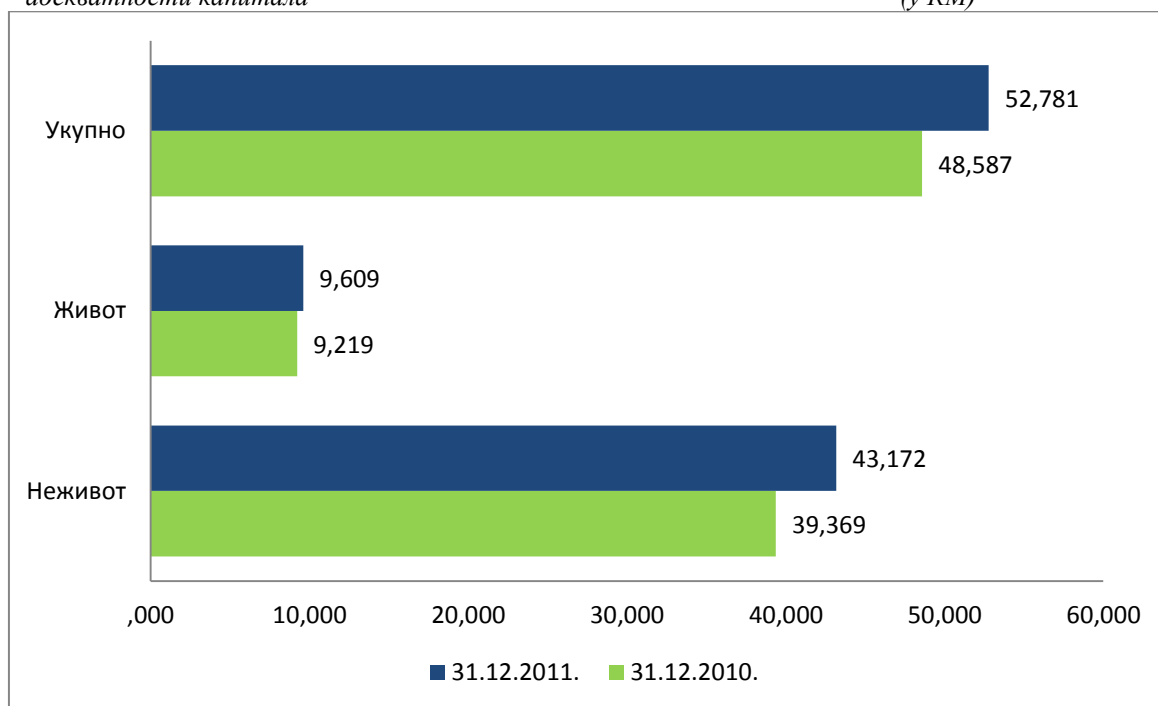
У поређењу са стањем на последњи дан претходне године, капитална адекватност је у 2011. години повећана релативно и апсолутно, што је позитивно, јер се ради о показатељу који представља гаранцију извршења обавеза према осигураницима, оштећеним и корисницима осигурања, у случају непредвиђених губитака у пословању друштава за осигурање.

⁵Као мјеродаван износ приликом утврђивања довољности гарантног фонда узима се виши износ од 1/3 маргине солвентности или минимално прописан износ гарантног фонда (оснивачки капитал), који је утврђен Законом о друштвима за осигурање.

⁶ Потребно је нагласити да се износ капитала, утврђен у сврху испуњавања захтјева адекватности капитала, разликује од износа капитала исказаног у билансу стања. Захтјев адекватности капитала полази од циља да се утврди капитал за измирење обавеза из уговора о осигурању, као крајња гаранција. Због тога се поједине ставке, које иначе припадају категорији капитала, нпр. добитак текуће године и сл. искључују, а додају се неке друге ставке.

⁷Маргина солвентности изражава изложеност друштава за осигурање преузетим ризицима из осигурања, а утврђује се на основу подзаконског прописа Агенције, који је усклађен са директивама ЕУ.

Графикон број 9: Исказани вишак капитала у обрачуну испуњавања захтјева адекватности капитала (у КМ)

Извор: Извјештаји друштава

Иако је на нивоу сектора осигурања Републике Српске обезбијеђено глобално испуњавање захтјева адекватности капитала, два друштва за осигурање су исказала мањак гарантног фонда у односу на минимално прописани износ. Агенција је почетком 2012. године, након добијања извјештаја, рјешењем наложила тим друштвима да у одређеном року сачине план краткорочног финансијског оправка, ради покрића непокривеног губитка из претходног периода и ради обезбјеђења недостајућег гарантног фонда. Код једног од тих друштава, само покриће губитка из претходне године на терет добитка текуће године треба да доведе до захтјеване равнотеже и испуњавања прописаних захтјева. Код другог друштва се очекује повећање основног капитала емисијом нових акција током 2012. године.

Поред испуњавања прописаних захтјева адекватности капитала, друштва за осигурање имају обавезу да износ у висини од најмање 50% минималног потребног гарантног фонда, држе у намјенски ороченом депозиту или хартијама од вриједности чији је емитент или гарант Босна и Херцеговина, Република Српска или Централна банка БиХ. Сва друштва за осигурање испуњавају овај захтјев, односно посједују захтјевано покриће у намјенски ороченим депозитима, који служе искључиво у сврху заштите осигураника и очувања солвентности друштва за осигурање и у другу сврху се не могу да користе.

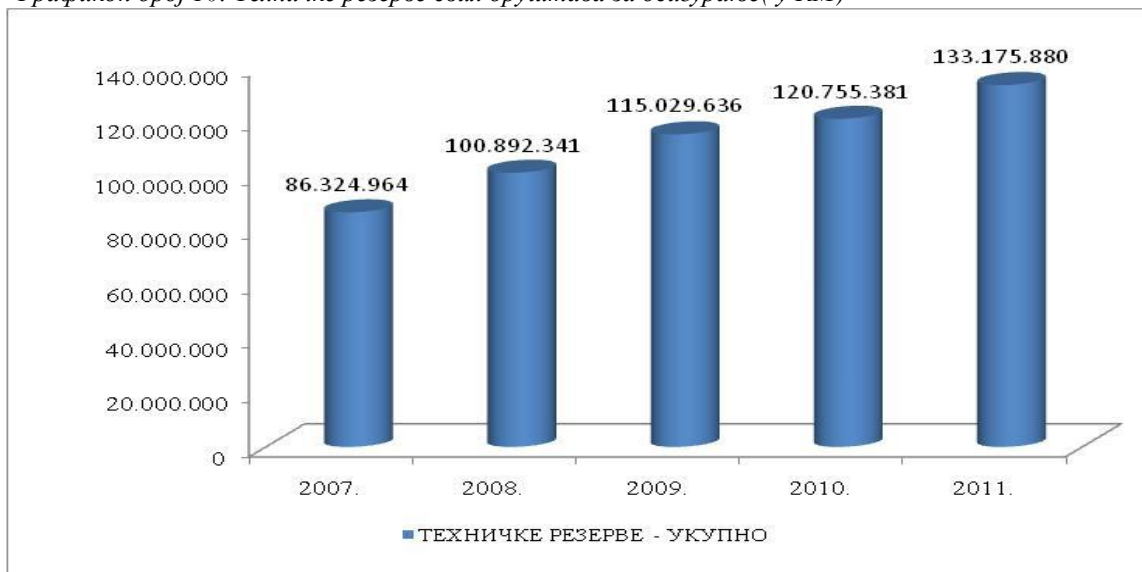
4.2. Обрачун и покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive

4.2.1. Укупно обрачунате техничке резерве

Реалан обрачун техничких резерви, те њихово адекватно покриће основни су предуслови за одржавање солвентности друштава за осигурање, чиме се доприноси бољој заштити интереса осигураника и корисника осигурања, као и јачању повјерења у сектор осигурања. Начин обрачуна техничких резерви, те висину и начин улагања средстава за покриће истих прописује Агенција.

У наредном графикону илуструје се преглед обрачунатих техничких резерви на нивоу сектора у периоду од 2007. до 2011. године.

Графикон број 10: Техничке резерве свих друштава за осигурање(у КМ)

Извор: Извјештаји друштава

У посматраном периоду на ниво сектора техничке резерве континуирано расту. И повећане су за 54%. С обзиром да се примјењују различити услови и ограничења улагања код животног и неживотног осигурања у наставку се даје одвојена анализа улагања средстава за покриће техничких резерви.

Да би било способно да одговори обавезама по основи исплате штете и накнада из уговора о осигурању, друштво за осигурање једужно да средства за покриће техничких резерви улаже зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, сигурности, профитабилности и дисперзији улагања.

4.2.2. Обрачун и средства за покриће техничких резерви друштава за неживотно осигурање

Укупно обрачунате техничке резерве неживотних осигурања, у периоду од 2007. до 2011. године, приказане су у наредном графикону.

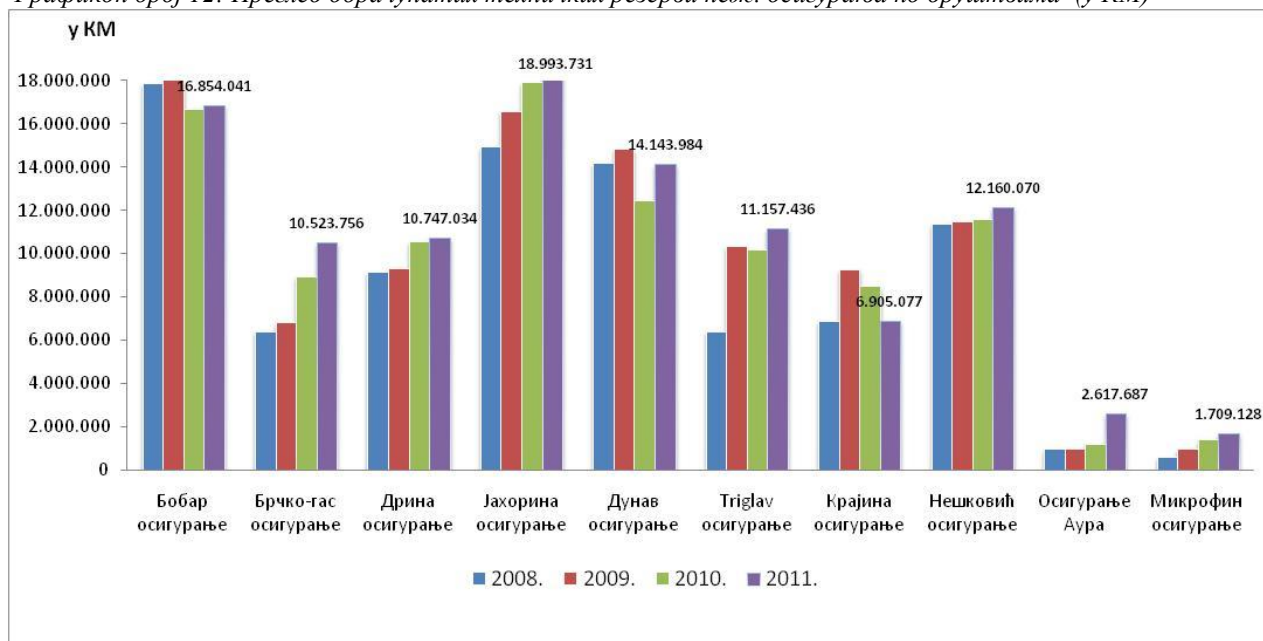
Графикон број 11: Техничке резерве друштава за неживотно осигурање (у КМ)

Извор: Извјештаји друштава

Упоредо са растом премије повећане су и техничке резерве. Поред тога, Агенција је у надзорну код свих друштава контролисала адекватност обрачуна техничких резерви. У посматраном периоду 2007.-2011. година техничке резерве за неживотно осигурање повећане су за 35%. У наредном графикону приказане су обрачунате техничке резерве неживотних осигурања за сва друштва која обављају за неживотно осигурање, у периоду од 2008. до 2011. године.

Графикон број 12: Преглед обрачунатих техничких резерви неж. осигурања по друштвима (у КМ)

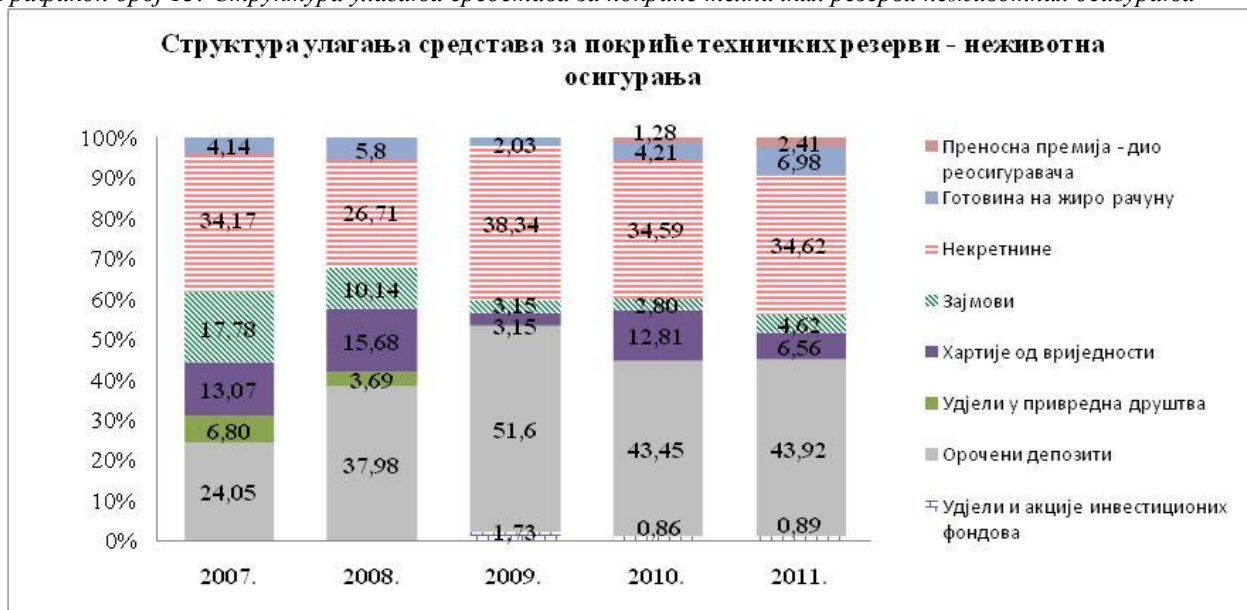

Извор: Извјештаји друштава

Из графикона се види да је у 2011. години, само код једног друштва дошло до смањења обрачунатих техничких резерви у односу на претходну годину.

У наредном графикону приказана је структура улагања средстава за покриће техничких резерви неживотних осигурања.

Графикон број 13: Структура улагања средстава за покриће техничких резерви неживотних осигурања

Извор: Извјештаји друштава

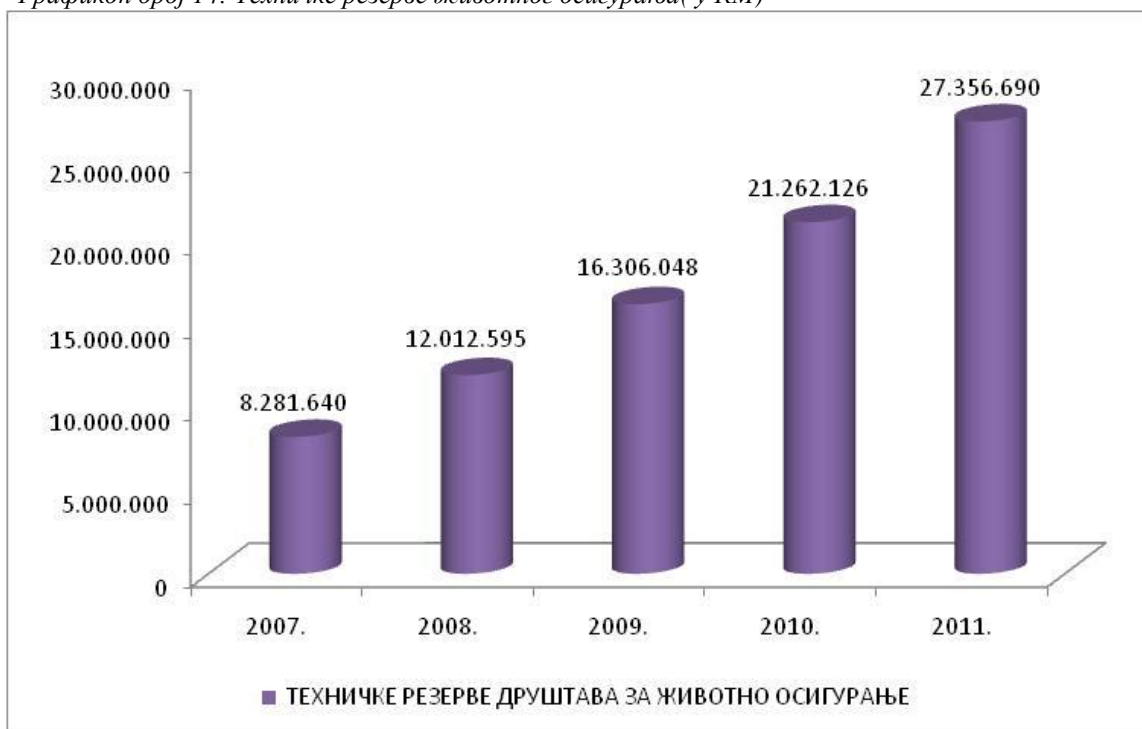
Имајући у виду незадовољавајуће затечено стање у погледу средстава за покриће техничких резерви, како са квантитативног, тако и са квалитативног становишта, Агенција је, након извршених појединачних анализа, кроз подзаконске акте, прецизније дефинисала дозвољене облике улагања, као и рокове за усклађивање по обиму и структури, који истичу у 2012. години. Новим прописима се од друштава захтијева обезбјеђење већег степена сигурности, рочне усклађености, ликвидности и разноврсности код ове врсте улагања.

Основна побољшања која се односе на улагања средстава за покриће техничких резерви у 2011. години огледају се у чињеници да је покриће, за разлику од претходних периода, реалније исказано и кроз дозвољене облике инвестирања. Генерални проблем представља, као и у досадашњем периоду, недовољна диверсификација улагања, с обзиром да друштва претежно улажу у инвестиционе некретнине и депозите. Код мањег броја друштва постоји и проблем да још увијек није обезбијеђен потребан ниво покрића у дозвољеним облицима улагања. Тим друштвима је у надзору од стране Агенције наложено доношење планова финансијског оправка, у коме је дата динамика и начин усклађивања.

4.2.3. Обрачун и средства за покриће техничких резерви друштава за животно осигурање

Техничке резерве животног осигурања, као што се види из наредног графика, карактерише динамичан раст, па су у посматраном периоду од 2007. до 2011. године повећане чак 3 пута.

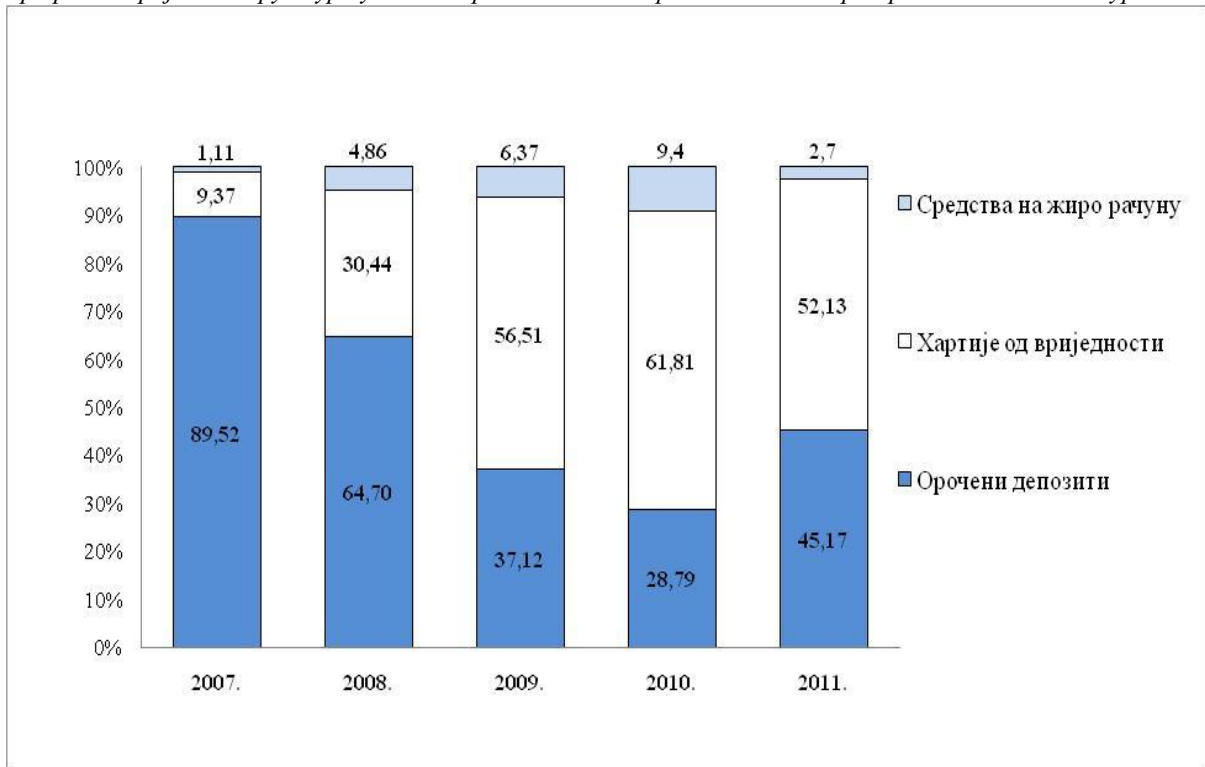
Графикон број 14: Техничке резерве животног осигурања (у КМ)

Извор: Извјештаји друштава

Наредни графикон приказује структуру улагања средстава за покриће техничких резерви животних осигурања.

Графикон број 15: Структура улагања средстава за покриће техничких резерви животних осигурања

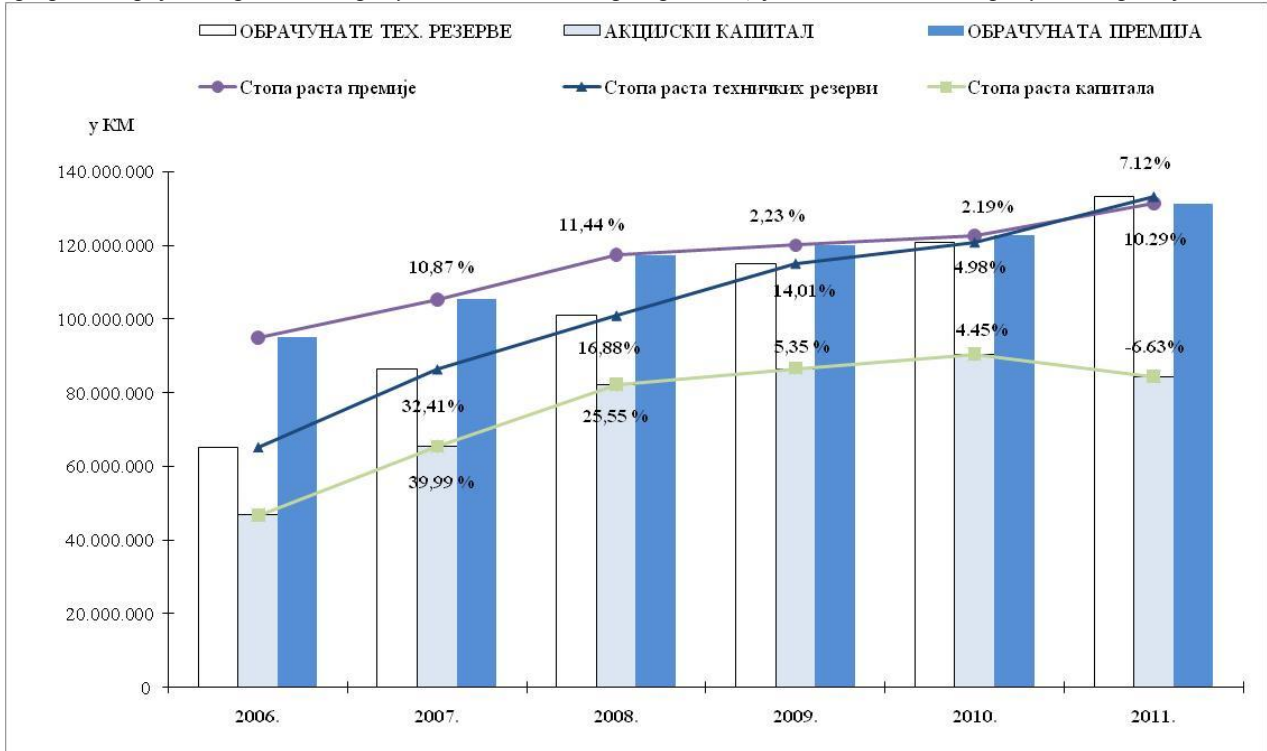
Извор: Извјештаји друштава

За разлику од улагања код неживотних осигурања, техничке резерве животних осигурања, покривене су претежно хартијама од вриједности домаћих емитената, а највише државним и муниципалним обвезницама. Очигледно је да ће у даљем периоду скромна понуда хартија од вриједности на Бањалучкој берзи бити главни ограничавајући фактор шире дисперзије овог портфеља.

4.3. Компаративни преглед односа кључних показатеља

Значајан показатељ резултата регулаторних и надзорних активности, предузетих у циљу стабилизацији и уређивању тржишта осигурања је поређење промјена обрачунатих техничких резерви, обрачунате премије и акцијског капитала.

Графикон број 16: Кретање обрачунатих техничких резерви, акцијског капитала и обрачунате премије

Извор: Извјештаји друштва

Подаци из претходног графикона, у коме је као база 2006. година, показују знатно бржи раст обрачунатих техничких резерви од укупно обрачунате премије. Овакав однос је у великој мјери резултат успостављања актурски заснованих критеријума за обрачун техничких резерви, прописаних од Агенције, као и континуираног надзора њихове примјене. Регулаторне и надзорне активности Агенције утицале су да друштва за осигурање реалније процјењују ове резерве, а што је значајно са становишта заштите интереса осигураника, оштећених и других корисника осигурања.

Као резултат наведеног у 2011. години, први пут је износ обрачунатих техничких резерви на нивоу сектора премашао укупну годишњу обрачунату премију. У 2011. години остварен је благи пад вриједности акционарског капитала, а што је последица покривања исказаног губитка из претходних периода, о чему је било више ријечи у дијелу 4.1. овог извјештаја.

4.4. Показатељи штета

У наставку се дају основни подаци у вези са рјешавањем и исплатом одштетних захтјева, посебно за животно и неживотно осигурање.

4.4.1. Исплаћени одштетни захтјеви

У 2011. години осигураницима и корисницима осигурања исплаћено је укупно 41.450.815 КМ, што у односу на 2010. годину када је сума исплаћених штета и накнада из осигурања износила 42.388.170 КМ, представља смањење од 2,2 %. У наставку је дат табеларни преглед и графичка илустрација износа исплаћених одштетних захтјева у периоду од 2009.-2011. године, по врстама осигурања и укупно.

Табела број 16: Износ исплаћених одштетних захтјева по врстама осигурања (у КМ)

ВРСТЕ ОСИГУРАЊА	2009.	2010.	2011.
Здравствено осигурање	90.297	179.118	224.182
Осигурање возила која се крећу по копну осим шинских возила	4.986.030	6.384.814	7.256.668
Осигурање имовине од пожара и природних сила	482.745	1.549.236	731.576
Осигурање кредита		5.588	6.008
Осигурање незгоде	3.491.084	3.218.038	3.593.996
Осигурање од одговорности за моторна возила	28.795.918	27.824.025	25.701.276
Осигурање од опште грађанске одговорности	10.563	12.218	9.744
Осигурање осталих штета на имовини	1.551.757	1.749.897	2.201.356
Осигурање робе у превозу	34.844	13.037	24.526
УКУПНО НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА	39.443.239	40.935.970	39.749.332
Додатна осигурања уз осигурање живота	247.211	5.545	339.108
Друге врсте животних осигурања		368.649	
Животно осигурање	680.625	1.078.006	1.362.375
УКУПНО ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА	927.835	1.452.200	1.701.483
УКУПНО:	40.371.074	42.388.170	41.450.815

Извор: Извјештаји друштава

Графикон број 17: Исплаћене штете

Извор: Извјештаји друштава

4.4.2. Ефикасност у рјешавању одштетних захтјева

Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева као однос броја укупно ријешених⁸ и броја укупно евидентираних захтјева приказана је у наредној табели.

Табела број 17: Ефикасност у рјешавању одштетних захтјева

Опис	2009.	2010.	2011.
Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева у неживотним осигурањима (у %)	83.15	82.06	80.18
Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева у животним осигурањима (у %)	86.60	92.88	89.90

Извор: Извјештаји друштва

У 2011. години остварена је висока стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева, и у односу на претходну годину није дошло до значајнијег смањења ове стопе.

⁸ Укупан број ријешених штета поред позитивно ријешених одштетних захтјева укључује и негативно ријешене и одбијене одштетне захтјеве

4.5. Технички резултат

Технички резултат је показатељ довољности премија за измирење обавеза по основу уговора о осигурању, а израчунава се као разлика мјеродавне техничке премије и мјеродавних штета.

У наредној табели дат је преглед техничког резултата оствареног на нивоу сектору осигурања РС, укупно и по врстама осигурања, за период од 2009. до 2011. године :

Табела број 18: Технички резултат друштава за осигурање из Републике Српске (у КМ)

Р.Б.	Врсте осигурања	Година		
		2009.	2010.	2011.
1	Осигурање незгоде	1.060.855	1.244.237	737.152
2	Здравствено осигурање	311.049	364.469	305.947
3	Осигурање возила која се крећу по копну осим шинских возила	221.650	(1.552.879)	(1.027.017)
4	Осигурање возила која се крећу по шинама	75	152	0
5	Осигурање ваздухоплова	0	0	3.879
6	Осигурање пловила	1.167	399	4.102
7	Осигурање робе у превозу	205.132	256.575	211.161
8	Осигурање имовине од пожара и природних сила	3.120.711	1.525.085	2.933.672
9	Осигурање осталих штета на имовини	1.134.553	2.427.055	1.449.642
10	Осигурање од одговорности за моторна возила	25.305.328	30.490.225	32.502.386
11	Осигурање од грађанске одговорности за ваздухоплове	1.070	7.870	19.996
12	Осигурање од опште одговорности за бродове	0	0	3.269
13	Осигурање од опште грађанске одговорности	117.155	146.479	156.342
14	Осигурање кредита	159.457	314	(4.327)
15	Осигурање гаранција	0	0	60
16	Осигурање од различитих финансијских губитака	30.621	24.972	21.555
17	Осигурање трошкова правне заштите	0	0	0
18	Осигурање помоћи	4.669	1.316	441
19	УКУПНО:	31.673.492	34.936.270	37.318.260

Извор: Извјештаји друштава

На нивоу сектора осигурања РС у посматраном периоду остварен је позитиван технички резултат, а што указује да су премије биле довољне за измирење обавеза из уговора о осигурању.

Такође, из претходне табеле се види да је негативан технички резултат у 2011. години остварен само код врста осигурања возила која се крећу по копну осим шинских возила (тзв. каско осигурање) и осигурања кредита. Овакви резултати захтијевају додатни надзор Агенције у наведеним врстама осигурања у 2012. години, како би се утврдили и отклонили узроци ове појаве.

4.6. Рацио штета, рацио трошкова и комбиновани рацио

Рацио штета представља однос мјеродавних штета и мјеродавне премије, док рацио трошкова представља учешће трошкова спровођења осигурања и осталих оперативних трошкова у обрачунатој премији. Комбиновани рацио показује резултат пословања прије укључивања резултата од улагања, а рачуна се као збир рация трошкова и рация штета.

У наредном табеларном прегледу дати су рацио штета, рацио трошкова и комбиновани рацио за сектор осигурања РС, у периоду 2009-2011. година:

Табела број 19: Рацио штета, рацио трошкова и комбиновани рацио

О П И С	2009.	2010.	2011.
Рацио штета (%)	38.72	38.35	38.02
Рацио трошкова (%)	47.73	50.90	49.59
Комбиновани рацио (%)	86.45	89.25	87.61

Извор: Извјештаји друштва

У извјештајном периоду дошло је до незнатног пада у рацию штета и рацию трошкова, што је условило и пад комбинованог рация. У свим годинама комбиновани рацио је мањи од 100%. Рацио штета, рацио трошкова и комбиновани рацио одражавају резултате у појединим фазама пословања, а њихова висина је у обрнутој сразмјери са резултатима, односно што је рацио већи, фазни резултат је мањи. Уколико је комбиновани рацио мањи од 100, разлика између 100 и комбинованог рация представља позитиван резултат, а уколико је комбиновани рацио већи од 100, та разлика представља негативан резултат.

4.7. Показатељи рентабилност имовине и рентабилности властитих средстава

У наредном табеларном прегледу приказана је рентабилност имовине и рентабилност властитих средстава на нивоу сектора осигурања РС у периоду од 2009. до 2011. године:

Табела број 20: Показатељи рентабилности – процентуално

О П И С	2009.	2010.	2011.
Поврат на активу (ROA)	0,86	5,29	5,21 ⁹
Поврат наукупни капитал (ROE)	2,14	13,27	12,76

Извор: Извјештаји друштва

Показатељ рентабилности имовине (ROA) рачуна се као однос нето резултата обрачунског периода и просјечне активе, а предстаља мјеру приноса на укупну активу. На нивоу сектора осигурања остарен је позитиван принос на активу од 5,21% и исти је незнатно смањен у односу на 2010. годину када је износио 5.29%.

Показатељ рентабилности властитих средстава представља однос између нето резултата обрачунског периода и просјечног капитала, а показује колики је поврат на уложени властити капитал. На нивоу сектора укупна рентабилност капитала, у 2011. години, износила је 12,76%.

⁹Уколико би биле узете у обзир препоруке независног ревизора и извршена корекција резултата код једног друштва, што је детаљније објашњено у одјелку 3.2, тада би ROA за 2011. годину износио 4,49%, а ROE 10,99%

4.8. Остали показатељи пословања

У наредном табеларном прегледу дати су остали показатељи пословања сектора осигурања РС за период од 2009. до 2011. године:

Табела број 21: Остали показатељи пословања

О П И С	2009.	2010.	2011.
Премија по запосленом (у КМ)	129.429	104.170	108.454
Укупан приход по запосленом (у КМ)	147.654	130.253	130.240
Добит по запосленом (у КМ)	2.071	10.860	11.017
Добит/Укупан приход (%)	1,40	8,34	8,46
Рацио солвентности (%)	75,93	89,23	83,68
Општа ликвидност (%)	7,18	5,64	5,60

Извор: Извјештаји друштава

У 2011. години обрачуната премија на нивоу сектора је имала већи раст од броја запослених. Са друге стране, кретање укупног прихода, поред премије осигурања и броја запослених, везано је и за промјену осталих прихода и добитака, због чега овај показатељ у 2011. години има нижи ниво у посматраном трогодишњем периоду. Добит по запосленом је повећана у 2011. години.

Рацио солвентности представља однос сопственог капитала и нето прихода од премије. У 2011. години забиљежено је мање смањење капитала, док је нето приход од премије повећан, што је условило и пад рациа солвентности. Коefицијент опште ликвидности одражава способност друштава да своје обавезе измирују у роковима доспијећа. Овај рацио у забиљежио је незнатан пад у односу на прошлу годину.